

Diagnoza potrzeb edukacyjnych Zespołu Szkół Technicznych w Siennie

Sienna, wrzesień 2023

Spis treści

I.	Wprowadzenie.....	4
I.1.	Przesłanki opracowania dokumentu oraz jego zakres.....	5
II.	Diagnoza.....	6
II.1.	Przyjęta metodyka prac nad diagnozą.....	6
II.2.	Polityki i strategie.....	7
II.3.	Jakość kapitału ludzkiego.....	8
II.4.	Inteligentne specjalizacje i ich rozwój.....	10
II.5.	Historia szkoły.....	11
II.6.	Charakterystyka szkoły i współpracujących z nią instytucji.....	13
II.7.	Finansowanie szkoły.....	15
II.8.	Wyposażenie szkoły.....	15
II.9.	Efekty kształcenia, wyniki egzaminów.....	16
III.	Analiza badań ankietowanych.....	18
III.1.	Preferencje, wybory i postawy uczniów i nauczycieli w kontekście jakości zasobów szkoły.....	18
IV.	Wnioski i rekomendacje wynikające z ujawnionych preferencji uczniów i nauczycieli szkoły w kontekście lokalnego rynku pracy reprezentowanego przez ankietowanych pracodawców.....	18
V.	Zakończenie.....	19

I. Wprowadzenie

Szkolnictwo zawodowe jest ważnym elementem kształcenia przyszłych kadr dla gospodarki narodowej. Na rynku pracy istnieją setki wakatów m.in. dla ślusarzy, spawaczy, robotników budowlanych, mechaników samochodowych, elektromechaników, sprzedawców, fryzjerów, kucharzy, kelnerów, krawcowych oraz szwaczek. Absolwenci szkół zawodowych mają znaczną konkurencję na rynku pracy jeśli zaraz po zakończeniu szkoły średniej decydują się na podjęcie zatrudnienia. Spora konkurencją są dla nich ich koledzy i koleżanki którzy oprócz wykształcenia kierunkowego posiadają dodatkowe kursy i szkolenia oraz inne kwalifikacje rynkowe.

Zespół Szkół Technicznych w Siennie nieustannie modernizuje ofertę kierunków kształcenia na podstawie potrzeb regionalnego i lokalnego rynku pracy. Dane pobierane są z Wojewódzkiego i Powiatowego Urzędu Pracy, danych statystycznych dotyczących zawodów nadwyżkowych i deficytowych na rynku pracy.

Ograniczeniem przy modernizacji oferty kształcenia jest wyposażenie bazy dydaktycznej do kształcenia praktycznego w zawodach:

- technik logistyk
- technik pojazdów samochodowych
- technik mechanik

Oferta kształcenia szkoły i jej ciągła modernizacja pod kątem potrzeb rynku pracy wpływa na dobre przygotowanie uczniów do podjęcia pracy. Specyfiką powiatu lipskiego jest to, że gospodarka oparta jest na rolnictwie, usługach i produkcji zarówno spożywczej jak i metalurgicznej.

Z analiz Barometru zawodów wynika że ww. kierunki kształcenia w zawodach są w równowadze popytu i podaży w powiecie Lipskim. Zgodnie z danymi GUS na koniec lipca 2023 r. wskaźnik stopy bezrobocia wynosił:

- dla Warszawy – 1,3%
- dla województwa mazowieckiego – 4,0%
- w Polsce – 5,0%

Zgodnie z Barometrem zawodów Warszawa i jej okolice charakteryzują się dużym zapotrzebowaniem na absolwentów w powyższych zawodach. Absolwenci znajdują zatrudnienie nie tylko na terenie powiatu Grójeckiego ale również w firmach zlokalizowanych w okolicach Warszawy lub Warszawie. W Warszawie świetnie rozwinięte są usługi i handel, rośnie sektor BPO/SSC, pojawiają się liczne innowacyjne startupy.

Uczniowie są zainteresowani dodatkowymi i efektywnymi zajęciami z doradcą zawodowym, które pozwolą im przygotować się do samodzielnego działania, podejmowania decyzji dotyczących własnego rozwoju i życia. Rozumieją, że im wcześniej nauczą się świadomego planowania swojego życia tym rezultaty działań będą lepsze a ich wybory bardziej

dostosowane do wymagań rynku pracy.

Diagnoza przedstawia potencjały i problemy Zespole Szkół Technicznych w Siennie.

Analiza zawiera diagnozę i potrzeby:

- uczniów, w zakresie potrzeb edukacyjnych,
- nauczycieli, w zakresie diagnozowania potrzeb uczniów i indywidualizacji nauczania,
- szkół, dotyczące remontów, inwestycji oraz wyposażenia dydaktycznego, w tym w narzędzi TIK.

Diagnoza została oparta na:

- analizie danych zastanych w szkole tzw. desk research,
- analizie średnich wyników w powiatach, gminach i województwie opracowane przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Warszawie,
- analizie danych statystycznych agregowanych przez Główny Urząd Statystyczny,
- wynikach badań ankietowych prowadzonych drogą elektroniczną.

Niniejszy dokument stanowi podstawę do ubiegania się o zewnętrzne dofinansowanie zadań oświatowych ze środków europejskich oraz dotacji krajowych.

I.1. Przesłanki opracowania dokumentu oraz jego zakres

Główną przesłanką opracowania dokumentu pn.: „**Diagnoza potrzeb edukacyjnych Zespołu Szkół Technicznych w Siennie**” jest konieczność przygotowania organu prowadzącego szkoły ponadpodstawowe do skutecznego aplikowania o środki z nowej perspektywy finansowej UE na lata 2021 - 2027. Głównie chodzi o optymalne wykorzystanie środków z FEMA.07.02 przewidzianych na rozwój szkolnictwa zawodowego. Planuje się, aby środki te były wykorzystane na przedsięwzięcia najbardziej rozwojowe, które opierają się w głównej mierze na posiadanej wizji rozwoju tego rodzaju szkolnictwa oraz diagnozy potrzeb i obszarów deficytowych

z uwzględnieniem dotychczasowych efektów wsparcia.

Kolejną przesłanką opracowania niniejszego dokumentu jest konieczność zbadania na ile szkoły i ich kierunki kształcenia przyczyniają się do rozwoju inteligentnych specjalizacji określonych w Regionalną Strategią Innowacji Województwa Mazowieckiego w zakresie realizacji Celu szczegółowego I „Zwiększenie aktywności innowacyjnej na Mazowszu” oraz wdrażania innowacji, w szczególności w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji. Diagnoza doprecyzowuje koncepcję inteligentnych specjalizacji, wskazując jednocześnie w jakich obszarach i zawodach odbywa się proces kształcenia oraz jaka jest liczba kształconych kadr na potrzeby konkretnych sektorów gospodarki, w tym również tych związanych z inteligentnymi specjalizacjami zwiększającymi aktywność innowacji.

Przygotowanie diagnozy stanowi również ważny element prac nad reformą oświaty samorządowej w kontekście przemian systemowych, rynku zatrudnienia, sytuacji

demograficznej, etc.

Opracowany poniżej dokument stanowi podstawę skutecznych działań zmierzających do wykreowania nowoczesnej szkoły, która byłaby szkołą pozytywnego wyboru dla słuchaczy oraz lokalnego rynku pracy.

Przedmiotem diagnozy jest **Zespół Szkół Technicznych w Siennie**, dla której organem prowadzącym jest **Powiat Lipski**.

II. Diagnoza

W rozdziale tym dokonano analizy otoczenia zewnętrznego funkcjonowania szkoły na rynku lokalnym. Badania o charakterze ilościowym były przeprowadzone przy użyciu kwestionariuszy ankietowych przeprowadzonych pośród słuchaczy, nauczycieli i pracodawców. Spojrzenie z trzech punktów widzenia oceniających skuteczność systemu szkolnictwa ogólnego na poziomie samorządu pozwala na opracowanie rekomendacji dla kierunku w jakim podążać powinno kształcenie ogólne w szkole, wskazując na to, jak absolwenci szkół wchodzący na rynek pracy spełniają oczekiwania i wymagania pracodawców.

II.1. Przyjęta metodyka prac nad diagnozą

Podczas prac nad dokumentem zastosowano następujące metody badawcze: analiza danych zastanych oraz badania ilościowe – w formie wywiadów ankietowych (przeprowadzonych wśród słuchaczy, nauczycieli oraz przedsiębiorców z lokalnego rynku pracy).

Metody badawcze zastosowane podczas prac nad diagnozą zostały podzielone wg źródeł ich pochodzenia:

1. Analiza istniejących danych. W ramach tej metody zostały przeanalizowane dane źródłowe pochodzące z GUS, PUP w zakresie: rynku pracy, gospodarki, ludności, również dane statystyczne będące w zasobach szkoły dotyczące m. in.: liczby słuchaczy, wyników, zdawalności egzaminów, wyposażenia i finansowania szkoły. Analizą objęto również dokumenty strategiczne: Strategię Rozwoju Powiatu Lipnowskiego, Strategię Rozwoju Województwa Mazowieckiego, Regionalną Strategię Innowacji Województwa Mazowieckiego. Analiza dokumentów strategicznych miała na celu zbadanie kierunków rozwoju szkolnictwa zawodowego na poziomie zarówno krajowym, regionalnym jak i lokalnym, a także potwierdzenie zgodności kierunków rozwoju wybranego przez szkołę z dokumentami o charakterze nadrzędnym.
2. Badania ilościowe. W metodach ilościowych odpowiedzi badanych nie są interpretowane indywidualnie, lecz zbiorczo. Służy to prezentacji obiektywnych wyników badania oraz szczególnemu zachowaniu anonimowości poszczególnych respondentów. Są to też badania wykonywane na znacznych próbach, w niniejszym przypadku założeniem było objęcie całej populacji badanej. Służy to osiągnięciu jak najwyższej reprezentatywności wyników. Badania ilościowe zostały przeprowadzone:
 - w formie wywiadu CAWI (Computer Assisted Web Interviews) – ankiety internetowe wspomagane komputerowo. Dzięki zastosowaniu tego rozwiązania po zakończonym

badaniu eksport danych jest bardzo szybki. Badania metodą CAWI zostały przeprowadzone wśród uczniów oraz nauczycieli Zespołu Szkół Technicznych w Siennie. Założona wielkość próby badawczej obejmowała minimum połowę uczniów szkoły oraz nauczycieli. Objęcie badaniem uczniów pozwala na dokładne poznanie rzeczywistych potrzeb wszystkich grup interesariuszy.

Analiza danych oraz badania ankietowe miały na celu:

1. określenie potencjału szkół (w tym zaplecza dydaktycznego, środków oraz przygotowania nauczycieli) oraz wskazanie obszarów problemowych i szans rozwojowych;
2. kompleksową ocenę wybranych obszarów działania szkół (ze szczególnym uwzględnieniem sposobu przygotowania ucznia do podjęcia pracy) i zaproponowanie elementów wymagających poprawy bądź kontynuacji;

II.2. Polityki i strategie

Polityka rozwoju szkolnictwa ponadpodstawowego, winna wynikać z opracowanej wcześniej strategii, planów lub programów rozwoju, definiujących obszary wsparcia oraz wskazujących na zakres dostępnych instrumentów finansowych i instytucjonalnych.

Na poziomie wspólnotowym głównym kreatorem polityki w zakresie rozwoju szkolnictwa jest Komisja Europejska i podległa jej Dyrekcja ds. Edukacji i Szkolenia.

Celem wspólnych działań jest m.in. poprawa jakości kształcenia w różnych systemach edukacyjnych; podniesienie wiedzy i umiejętności nauczycieli; dostosowanie programów kształcenia do potrzeb rynków pracy.

Głównym partnerem do współtworzenia, a następnie wdrażania polityki UE na szczeblu krajowym, jest Ministerstwo Edukacji i Nauki. Ministerstwo jest instytucją pośredniczącą we wdrażaniu większości europejskich inicjatyw i programów, odpowiada za treści programowe i jakość kształcenia, a także uczestniczy w systemie zarządzania rozwojem kraju, współuczestnicząc w tworzeniu i wdrażaniu strategii długofalowych, w tym kluczowej z punktu widzenia szkolnictwa – Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030. Jej głównym celem jest *wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce*. W ramach celu szczegółowego *Podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych* przewidziano realizację m.in. takich strategicznych działań jak: zmiany w treściach nauczania nastawione na kształtowanie postaw proinnowacyjnych, lepsze dopasowanie edukacji i uczenia się do potrzeb nowoczesnej gospodarki, nacisk na kształcenie kompetencji cyfrowych w procesie kształcenia formalnego oraz kierowanie dedykowanych szkoleń dla osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym.

Polityka państwa w zakresie rozwoju i modernizacji szkolnictwa znajduje odzwierciedlenie w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego – najważniejszym dokumencie programowym, który określa wizję rozwoju oraz cele i kierunki rozwoju województwa. Wśród kierunków interwencji przewidziano realizację m.in. takich działań jak: wspieranie działań na rzecz uczenia się przez całe życie, służących poprawie wiedzy, kompetencji, umiejętności i zmianom kwalifikacji, w tym na rzecz osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, podnoszenie kwalifikacji kadry

pedagogicznej,

w tym zapewniające efektywne kształcenie branżowe oraz kształtowanie umiejętności kluczowych u uczniów, rozwijanie szkolnictwa (zwłaszcza zawodowego), w tym w zakresie współpracy uczelni, szkół i placówek oświatowych z otoczeniem społeczno-gospodarczym, podnoszenia kompetencji nauczycieli, unowocześniania bazy dydaktycznej, wsparcia społecznej/wychowawczej roli szkół i placówek oświatowych.

Podstawą do prowadzenia polityki w zakresie rozwoju szkolnictwa na poziomie lokalnym jest „Strategia rozwoju powiatu lipskiego”. Zawarto tu wskazanie „rozwijanie usług w zakresie edukacji”.

Zakłada się, że podnoszenie wykształcenia mieszkańców powinno odbywać się na wszystkich poziomach edukacji i obejmować zarówno proces kształcenia w systemie szkolnym, jak i pozaszkolnym. Szczególna rola w tym zakresie powinna przypaść rozwojowi edukacji ustawicznej, która zintegrowana z tradycyjnym systemem kształcenia, może być skutecznym narzędziem odnawiania kwalifikacji i wiedzy mieszkańców. W ramach powyższego celu operacyjnego mogą być realizowane działania mające na celu: wyrównywanie szans edukacyjnych młodzieży, promocja różnych form edukacji, stworzenie nowoczesnego programu oświaty, w tym szkolnictwa zawodowego.

II.3. Jakość kapitału ludzkiego

Oceniając jakość kapitału ludzkiego w regionie z punktu widzenia wykształcenia jego mieszkańców należy stwierdzić, iż generalnie jest on coraz wyższy.

Oceny kapitału ludzkiego warto również dokonać z punktu widzenia jakości kształcenia i kompetencji nabywanych przez uczniów i absolwentów poszczególnych typów szkół.

Wykształcenie wyższe:

- Powiat Lipski 17,6 %
- Województwo Mazowieckie 33,5%
- Cały kraj 25,2%
- Kobiety (wyższe) 22,3 %
- Mężczyźni (wyższe) 12,7 %

Wykształcenie średnie i policealne:

- Powiat Lipski 34,5 %
- Województwo Mazowieckie 34,6%
- Cały kraj 35,2%
- Kobiety (średnie i policealne) 34,5 %
- Mężczyźni (średnie i policealne) 34,3 %

Wykształcenie policealne

- Powiat Lipski 3,3 %
- Województwo Mazowieckie 3,4%

- Cały kraj 3,3%
- Kobiety (policealne) 4,3 %
- Mężczyźni (policealne) 2,2 %

Wykształcenie średnie ogólnokształcące

- Powiat Lipski 11,4 %
- Województwo Mazowieckie 13,0%
- Cały kraj 11,9%
- Kobiety (średnie ogólnokształcące) 13,7 %
- Mężczyźni (średnie ogólnokształcące) 9,0 %

Wykształcenie średnie zawodowe

- Powiat Lipski 19,8 %
- Województwo Mazowieckie 18,2%
- Cały kraj 20,0%
- Kobiety (średnie zawodowe) 16,5 %
- Mężczyźni (średnie zawodowe) 23,1 %

Wykształcenie zasadnicze zawodowe

- Powiat Lipski 25,3 %
- Województwo Mazowieckie 15,3%
- Cały kraj 21,2%
- Kobiety (zasadnicze zawodowe) 18,7 %
- Mężczyźni (zasadnicze zawodowe) 32,1 %

Wykształcenie gimnazjalne

- Powiat Lipski 2,6 %
- Województwo Mazowieckie 2,8%
- Cały kraj 3,0%
- Kobiety (gimnazjalne) 2,2 %
- Mężczyźni (gimnazjalne) 3,0 %

Wykształcenie podstawowe ukończone

- Powiat Lipski 16,8 %
- Województwo Mazowieckie 10,7%
- Cały kraj 12,3%
- Kobiety (podstawowe ukończone) 18,7 %
- Mężczyźni (podstawowe ukończone) 14,9 %

Wykształcenie podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego

- Powiat Lipski 3,3 %
- Województwo Mazowieckie 3,1%

- Cały kraj 3,1%
- Kobiety (podstawowe nieukończone) 3,6 %
- Mężczyźni (podstawowe nieukończone) 3,0 %

PRACUJĄCY WEDŁUG SEKTORÓW EKONOMICZNYCH W POWIECIE LIPSKIM

(Źródło: GUS, 31.XII.2021)

Pracujący ogółem 100,0%

Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo 49,8 %

- Kobiety (sektor rolniczy) 41,0 %
- Mężczyźni (sektor rolniczy) 58,1 %

Przemysł i budownictwo 15,8 %

- Kobiety (sektor przemysłowy) 8,7 %
- Mężczyźni (sektor przemysłowy) 22,5 %

Handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja 7,7 %

- Kobiety (sektor usługowy) 9,0 %
- Mężczyźni (sektor usługowy) 6,6 %

Działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości 1,0 %

- Kobiety (sektor finansowy) 1,5 %
- Mężczyźni (sektor finansowy) 0,5 %

Pozostałe 25,6 %

- Kobiety (pozostałe) 39,8 %
- Mężczyźni (pozostałe) 12,3 %

II.4. Inteligentne specjalizacje i ich rozwój

Od roku 2014 nowym priorytetem unijnej polityki spójności jest rozwój inteligentnych specjalizacji, czyli gałęzi gospodarki, w myśl których jest kształtowany rozwój regionu. Temu kierunkowi zostało podporządkowane wydatkowanie znacznych środków strukturalnych Unii Europejskiej – dostępnych w ramach krajowych i regionalnych programów operacyjnych w perspektywie finansowej do roku 2027.

Inteligentna specjalizacja stanowi wizję rozwoju danego regionu bądź kraju, wykorzystania jego potencjału do osiągnięcia przewagi konkurencyjnej w gospodarce opartej na rozwoju przedsiębiorstw, kapitale społecznym, jednostkach naukowych i infrastrukturze badawczo-rozwojowej. Tylko projekty wpisujące się w wyznaczone specjalizacje mogą uzyskać dofinansowanie w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych.

Inteligentne specjalizacje dla województwa mazowieckiego: bezpieczna żywność, inteligentne systemy w przemyśle i infrastrukturze, nowoczesny ekosystem biznesowy i wysoka jakość życia.

II.5. Historia szkoły

Zespół Szkół Technicznych w Siennie posiada niezwykle bogatą historię. Jej początki sięgają roku 1945. Powstała wtedy prywatna Szkoła Rzemiosł zorganizowana przez Towarzystwo Szkół Średnich. Młodzież kształciła się na wydziałach: ślusarsko-kowalskim, krawieckim i obuwniczym. Nauka trwała 3 lata. Szkoła miała za zadanie przygotować wykwalifikowane kadry dla przemysłu, a także wykształcić fachowców rzemiosła wiejskiego. Pierwszym dyrektorem tej szkoły został Józef Siwiński. Zatrudniano 12 nauczycieli, stan uczniów - 160 - tylko w klasach pierwszych, ponieważ drugich i trzecich nie było. Od 1.09.1945 funkcję dyrektora zaczął pełnić mgr Stanisław Kądziaława.

W roku 1948 obok istniejącej prywatnej Szkoły Rzemiosł powstała Publiczna Średnia Szkoła Zawodowa. W roku szkolnym 1949/1950 funkcję dyrektora powierzono Zdzisławowi Stawiarskiemu. 1 marca 1950 roku dobiegł końca proces likwidacji Prywatnej Szkoły Rzemiosł, a szkoła przyjęła nazwę: Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Siennie. Równolegle powstało Państwowe Technikum Mechaniczne. Obowiązki dyrektora pełnił Adam Marszałik, który wykazał wiele inicjatywy przy budowie budynku szkolnego. Kierunki szkolenia młodzieży poszerzono o dział mechaniczny

i elektromechaniczny. W roku 1952 zlikwidowano dział krawiecki. Od 1 marca 1952 do 1 września 1954 roku obowiązki dyrektora pełnił Marian Kaszuba. Jego następcą był Stanisław Oczkowski. W tym czasie planowano już budowę internatu. Szkoła poszerzyła także kierunki kształcenia o dział rolny. Od 1 września 1958 roku funkcję dyrektora zaczął pełnić Zdzisław Stawiarski, a jego zastępcą został mgr Mieczysław Bogdański. W tym czasie warsztaty szkolne przeszły na własny rozrachunek. W roku 1970 w skład kadry kierowniczej wchodził:

- Dyrektor szkoły - Zdzisław Stawiarski
- Z-ca dyrektora - mgr Mieczysław Bogdański
- Kierownik internatu - Wanda Masłowska
- Kierownik warsztatów - Henryk Kaczorowski

Następnym kierownikiem internatu był Eugeniusz Ziętała, a kierownikiem warsztatów został Zdzisław Lichota. Od roku 1978 funkcje dyrektora szkoły zaczął pełnić mgr Zenon Trysiński. W tym czasie dyrektor nadzorował remont budynku dydaktycznego, warsztatów szkolnych, a także kontynuował budowę nowego internatu, który został oddany do użytku 30 czerwca 1980r. Mogło w nim mieszkać 150 osób. Następnym kierownikiem internatu został Jan Machel, który nadzorował prace wykończeniowe w nowo oddanym budynku.

W roku szkolnym 1982/83 prowadzono kształcenie w następujących kierunkach:

- Mechanik kierowca pojazdów samochodowych
- Mechanik maszyn rolniczych
- Rolnik - mechanizator

- Rolnik ogrodnik
- Operator obrabiarek skrawających
- Klasa wielozawodowa (murarz, kowal, elektryk, hydraulik, sprzedawca).

W roku 1984/85 zorganizowano klasę przysposabiającą do zawodu. Wzrost liczby uczniów spowodował konieczność adaptacji starego internatu na potrzeby szkoły i warsztatów, oraz konieczność dalszego remontu szkoły. Sprawa budowy nowej szkoły przejawiała się na Radach Pedagogicznych, jednakże budynek dydaktyczny nie był ujęty w planach inwestycyjnych. W roku 1982 nastąpiła zmiana składu kierowniczego szkoły: kierownikiem internatu został Dionizy Furmanek, a warsztatów szkolnych Henryk Kaczorowski. Zgodnie z reformami oświaty i tendencjami do zwiększania ilości szkół średnich, a także zapotrzebowaniem środowiska na szkoły średnie w dniu 1.IX.1983 utworzono w Siennie Technikum Rolnicze, a w 1987 roku Technikum Mechaniczne na podbudowie ZSZ. W tym też roku obowiązki kierownika internatu przejął Stefan Stodulski,

a kierownikiem warsztatów został Adam Borek. W roku szkolnym 1987/88 utworzono w ZSZ 7 klas pierwszych i po raz pierwszy klasy Technikum Mechanicznego na podbudowie szkoły zawodowej. Po wielu staraniach dyrekcji szkoły ujęto budowę warsztatów szkolnych w planie inwestycyjnym na rok 1989. Oprócz klas dziennych od września 1989 roku zorganizowano klasę zaoczną - Średnie Studium Zawodowe dla potrzeb ludzi pracujących w środowisku Sienna. Od roku 1989 trwała budowa warsztatów szkolnych. Wykonawcami warsztatów były: Przedsiębiorstwo Budownictwa Rolniczego w Lipsku i Spółdzielnia Rzemieślnicza "Lipisko" w Lipsku.

Zenon Trysiński odszedł na emeryturę i przekazał kierownictwo szkoły mgr Marianowi Nowotnikowi. Dyrektor kontynuował budowę warsztatów szkolnych oraz zabiegał o budowę budynku dydaktycznego wspólnie z zespołem pedagogów. Komitet Rodzicielski jednocząc się z Radą Pedagogiczną szkoły w celu poprawy warunków nauki sfinansował zakup projektu budowlanego dla nowego budynku dydaktycznego. Ponadto ze składek rodziców dokonano remontu w istniejącej szkole. 24.VII.1995 roku wydano decyzję w Urzędzie Gminy w sprawie pozwolenia na budowę budynku dydaktycznego i sali gimnastycznej. W skład zespołu kierowniczego wchodził wówczas:

- Dyrektor szkoły - mgr Marian Nowotnik
- Z-ca dyrektora - mgr Lidia Niedziela
- Kierownik internatu - Teresa Kosmala
- Kierownik warsztatów - Bronisław Bryła

Budowa warsztatów szkolnych została zakończona w grudniu 1994 roku. Obiekt został przyjęty w użytkowanie od Spółdzielni Rzemieślniczej w Lipsku. Po oddaniu warsztatów szkolnych przystąpiono w szybkim tempie do budowy szkoły. Od 1.06. 1995 roku funkcję dyrektora szkoły pełnił mgr inż. Stanisław Krawczyk. W dniu 24.04.1996 wykonawca budowy przejął plac budowy. Głównym inwestorem było Kuratorium Oświaty w Radomiu. Budynek dydaktyczny powstawał w szybkim tempie. W lipcu 1996 w obecności gości zaproszonych, przedstawicieli MEN i Kuratorium Oświaty, członków Rady Pedagogicznej, pracowników szkoły i przedstawicieli emerytów wmurowano kamień węgielny. Odbiór techniczny nowego budynku nastąpił 20.11.1997 roku, a od 20 grudnia 1997 roku lekcje odbywają się już w nowoczesnym budynku dydaktycznym.

Od 1.09.2006 r. do chwili obecnej dyrektorem szkoły jest Wojciech Kaczorowski. W 2012 roku rozpoczęto kształcenie uczniów w zawodzie technik logistyk, a od 2017 r. w zawodzie technik mechanik.

Obecnie w szkole uczniowie kształcą się w zawodach technik pojazdów samochodowych, technik mechanik, technik logistyk, mechanik pojazdów samochodowych, murarz-tylnik I fryzjer.

II.6. Charakterystyka szkoły i współpracujących z nią instytucji

Mocną stroną kształcenia zawodowego uczniów Zespołu Szkół Technicznych w Siennie jest:

- wykwalifikowana kadra posiadająca w większości przygotowanie do nauczania więcej niż jednego przedmiotu,
- kadra pedagogiczna otwarta na doksztalcenie,
- oferta kształcenia jest dostosowana do lokalnego i regionalnego rynku pracy,
- dobre zaplecze do prowadzenia zajęć,
- odpowiednia kubatura budynków
- zintegrowane środowisko szkolne.

Słabą stroną kształcenia zawodowego jest:

- niewystarczająca ilość nowoczesnych pomocy dydaktycznych do kształcenia zawodowego,
- brak pracowni symulacyjnych dla niektórych zawodów odzwierciedlających rzeczywiste warunki pracy,
- trudności w pozyskaniu do pracy nauczycieli kształcenia zawodowego,
- ograniczenie możliwości uczestnictwa uczniów w zajęciach pozalekcyjnych, dotyczą one głównie trudności komunikacyjnych (90% uczniów dojeżdża do szkoły).

Najczęstszymi problemami edukacyjnymi procesu nauczania są:

- wykonywanie prawidłowych obliczeń matematycznych/niski poziom umiejętności matematycznych uczniów wynikający często z zaległości z poprzednich etapów edukacyjnych/
- umiejętności analityczne, interpretacja wyników i wyciąganie wniosków przez uczniów,
- odczytywanie oznaczeń graficznych,
- trudności z umiejętnościami praktycznymi na stanowisku pracy,
- czytanie ze zrozumieniem,
- brak wewnętrznej motywacji uczniów do nabywania nowych wiadomości i umiejętności,
- niezadowolająca frekwencja na lekcjach.

Przyczyną powyższych problemów jest brak motywacji i autorytetów dla młodego pokolenia. Uczniowie oczekują od szkoły interesujących zajęć dodatkowych, nowoczesnych technologii, ćwiczeń w warunkach rzeczywistych lub zbliżonych do rzeczywistych, poznawania i korzystania z nowych osiągnięć techniki w zawodach w których się kształcą.

Działania realizowane przez szkołę w celu wyeliminowania zdiagnozowanych problemów:

- prowadzenie zajęć wyrównawczych,
- systematyczne przeprowadzanie egzaminów próbnych,
- współpraca z uczelniami wyższymi w celu uatrakcyjnienia zajęć, podniesienia motywacji uczniów do nauki, udział uczniów w zajęciach na wyższych uczelniach
- organizowanie wycieczek dydaktycznych do firm i gospodarstw w celu poznawania nowych technologii,
- organizacja praktyk i staży w firmach w regionie,
- organizowanie konkursów wewnętrznych i przygotowywanie uczniów do udziału w konkursach i olimpiadach na szczeblu ogólnopolskim,
- udział uczniów w projektach Erasmus+ (praktyki zawodowe),
- realizację przez szkołę różnorodnych projektów podwyższających kompetencje uczniów.

Wielu uczniów boryka się z niepowodzeniami szkolnymi z powodu braku przekonania do wybranego przez siebie kierunku kształcenia.

Przyczyny niepowodzeń karierowych są zazwyczaj złożone, ale wydaje się, że ich źródło tkwi w braku konkretnych kompetencji, które zdobywa się w okresie dorastania. Skutkiem są nieracjonalne decyzje edukacyjno-zawodowe bądź ich unikanie, czyli tzw. bezdecyzyjność.

Często zdarza się że uczniowie nie mieli jakiegokolwiek kontaktu z doradcą zawodowym, a jeżeli już mieli zajęcia wskazują na dość ograniczony zakres jego działań. Uczniowie wskazują że zajęcia z doradcą zawodowym na wcześniejszym etapie edukacyjnym nie przełożyły się na ich poczucie poszerzenia wiedzy o rynku pracy i potrzebach pracodawców.

Współpraca szkoły z pracodawcami, instytucjami rynku pracy, dotyczy głównie odbywania praktyk zawodowych przez uczniów, uczestnictwa uczniów w szkoleniach. Celem praktyk jest pokazanie praktycznych aspektów pracy czyli pokazania wiedzy w działaniu.

W związku z zapotrzebowaniem rynku pracy na specjalistów z branży mechanicznej CNC, szkoła zamierza kontynuować współpracę z firmą HASS i Abplanalp z Warszawy, w celu uzyskania certyfikowanych specjalistów w tej branży (egzamininy zewnętrzne organizowane przez w/w firmę i doposażenie centrum edukacyjnego). We współpracy z Instytutem spawalnictwa w GLIWICACH będą kontynuowane kursy spawalnicze (MAG 135 oraz TIG) dla uczniów szkoły i słuchaczy KKZ. Dodatkowo szkoła ma możliwość prowadzenia kursów cięcia plazmą CNC skierowaną również dla uczniów szkoły. W ramach kształcenia w branży samochodowej, uczniowie łączą teorię z praktyką diagnozując samochody we własnej Stacji Kontroli Pojazdów.

Praktyki/staże

Branża	Nazwa pracodawcy	Adres pracodawcy

Mechaniczna	PPHU" IMEX" Paweł Jamroży , MARBET Lipsko, Otko i wspólnicy Spółka Jawna Celsa Huta Ostrowiec Sp. z o.o . P.P.H Mikro"s.c , Ryszard i Grzegorz Pastuszka	ul. Przy Murach 3, 27-100 Iłża ul. Armii Krajowej 12, 27-300 Lipsko ul. Samsonowicza 2, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski 27-300 Lipsko , ul. Spacerowa 16 c
Samochodowa	. INTRUCK Sp. z o.o. Brokar ZUH Karol Broda MECHANIKA POJAZDOWA Grzegorz Osuch FIRMA STĘPIEN PIOTR PHU WIŚNIOPOL PAL MASZ STACJA PALIW	26-600 Radom , ul. Kielecka 118 Ludwików 106 ,27-350 Sienno ul. Lipska 9 ,27-350 Sienno ul. Lipska 114 , 27-350 Sienno
Logistyczna	REMONDIS Sp. z o.o. . Kingspan Sp. z o.o MARBET Lipsko, Otko i wspólnicy Spółka Jawna . Delikatesy Centrum , Gminna Spółdzielnia w Siennie	Oddział w Ostrowcu Świętokrzyskim, ul. Antoniego Hedy ps."Szary"13A, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski , ul. Przemysłowa 20, 27-300 Lipsko , ul. Armii Krajowej 12, 27-300 Lipsko ul. Czachowskiego 1, 27-350 Sienno
Budowlana	Z.U.H. „AXBUD” Arkadiusz Goguła Daniel Matyszek MATYS-BUD Grudex 2.0 Jacek Grudniewski „GR Studio” Emila Ryk	27-100 Iłża , ul. Rynek 9 Podzagnańszcze 63,26-140 Łączna 27-300 Lipsko Ul. Iłżecka 4 27-100 Iłża ul .Rynek 9

II.7. Finansowanie szkoły

Środki budżetowe:

Rok budżetowy	Kwota subwencji
2020	2 933 619,63
2021	3 135 929,24
2022	3 064 914,13

Tabela. Źródła finansowania (oprac. własne)

Spadająca liczba uczniów, a w związku z tym co raz mniejsze subwencje oświatowe generują konieczność zwiększania środków własnych na utrzymanie obecnej struktury edukacyjnej. Reforma oświaty podlegającej samorządowi będzie jednym z największych wyzwań stojących przed władzami samorządowymi w najbliższych latach.

II.8. Wyposażenie szkoły

Szkoła dysponuje:

- 2 pracownikami komputerowymi,
- 1 pracownią językową,

- 5 pracownikami ogólnodydaktycznymi.
- 2 pracownikami budowlanymi,
- 1 pracownią logistyczną,
- 3 pracownikami obróbki metalu,
- 4 pracownikami mechanicznymi (technik mechanik i technik pojazdów samochodowych),
- 1 spawalnią,
- 6 halami z podnośnikami.

Niewątpliwym atutem szkoły jest fakt, że posiada internat ze stołówką oraz dobrze wyposażone warsztaty szkolne.

Na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji pracowni dydaktycznych, przeprowadzonego badania potrzeb zarówno nauczycieli jak i uczniów stwierdzono konieczność doposażenia przede wszystkim pracowni w sprzęt komputerowy, który zużywa się najszybciej, ostatnia wymiana sprzętu miała miejsce w 2018 roku.

II.9. Efekty kształcenia, wyniki egzaminów

Wyniki matur:

- W roku 2022 – Zespół Szkół technicznych w Siennie 100 % zdawalności, w województwie mazowieckim 80,1%
- W roku 2023 – Zespół Szkół technicznych w Siennie 83,33 %, w województwie mazowieckim 8,33 %

Rok szkolny 2021/2022:

Wyniki egzaminów maturalnych (zdawalność w %)			
Kwalifikacje/umiejętności	Dziewczęta	Chłopcy	Razem
egzamin maturalny: język polski	100	100	100
egzamin maturalny: matematyka	100	100	100
egzamin maturalny: język angielski	100	100	100

Średnie wyniki Zespołu Szkół Technicznych w Siennie z przedmiotów obowiązkowych:

- 1) j. polski – 46 % (w woj. mazowieckim – 54,18)
- 2) j. angielski – 86 % (w woj. mazowieckim – 79,60%)
- 3) matematyka – 61% (w woj. mazowieckim – 61,63 %)

Rok szkolny 2022/2023:

Wyniki egzaminów maturalnych (zdawalność w %)			
Kwalifikacje/umiejętności	Dziewczęta	Chłopcy	Razem
egzamin maturalny: język polski	67%	94%	90,00%

egzamin maturalny: matematyka	100%	100%	100%
egzamin maturalny: język angielski	67%	94%	90,00%

Średnie wyniki Zespołu Szkół Technicznych w Siennie z przedmiotów obowiązkowych:

- 1) j. polski – 64,33 % (w woj. mazowieckim – 55,14 %)
- 2) matematyka – 68,28 % (w woj. mazowieckim – 51,31 %)
- 3) j. angielski – 65,76 % (w woj. mazowieckim – 72,63 %)

Wyniki egzaminów zawodowych w 2022 roku:

- Technik mechanik MEC.05 - w ZST w Siennie 100%, w województwie mazowieckim – 85,11%
- Technik pojazdów samochodowych MOT.05 - w ZST w Siennie 85,19 %, w województwie mazowieckim – 76,68 %
- Technik logistyki SPL.01 - w ZST w Siennie 88,89 %, w województwie mazowieckim – 70,69 %

Wyniki egzaminów zawodowych w 2023 roku:

- Technik mechanik MEC.05 - w ZST w Siennie 100 %, w województwie mazowieckim – 95,59 %
- Technik mechanik MEC.09 - w ZST w Siennie 100 %, w województwie mazowieckim – 78,67 %
- Technik pojazdów samochodowych MOT.05 – w ZST w Siennie 85,19 %, w województwie mazowieckim – 75,04 %
- Technik logistyki SPL.04 - w ZST w Siennie 70,69 %, w województwie mazowieckim – 85,96 %

Rok szkolny 2021/2022:

Wyniki egzaminów zawodowych (zdawalność w %) - dotyczy kształcenia zawodowego			
Zawód	Dziewczęta	Chłopcy	Razem
Technik mechanik MEC.05	0 %	100 %	100 %
Technik mechanik MEC.09	0 %	100 %	100 %
Technik pojazdów samochodowych MOT.05	0 %	85,19 %	85,19 %
Technik logistyki SPL.01	100 %	76 %	70,69 %

Rok szkolny 2022/2023:

Wyniki egzaminów zawodowych (zdawalność w %) - dotyczy kształcenia zawodowego			
Zawód	Dziewczęta	Chłopcy	Razem
Technik mechanik MEC.05	0 %	100 %	100 %
Technik mechanik MEC.09	0 %	100 %	100 %

Technik pojazdów samochodowych MOT.06	0 %	75 %	75 %
Technik logistyk SPL.04	67 %	57 %	50 %

Wyniki egzaminów zewnętrznych (matura, egzaminy zawodowe) są od wielu lat na bardzo dobrym poziomie gdyż progi zdawalności naszych uczniów są wyższe od średnich w kraju.

III. Analiza badań ankietowanych

Osiągane wyniki potwierdzają, iż szkoła potrafi przygotować uczniów do egzaminów podstawowych i przystępują do nich wszyscy absolwenci ale brakuje w ocenie dyrektora oraz kadry pedagogicznej zadawalających wyników na rozszerzonych przedmiotach a zarazem potwierdzeń w olimpiadach na szczeblu kraju.

Z uwagi na szczupłe finanse w szkole brakuje potrzebnych pomocy dydaktycznych do prowadzonych zajęć z przedmiotów ogólnokształcących i to dotyczy wszystkich przedmiotów (za wyjątkiem w-f). Szczególnie są braki w pomocach tzw. informatycznych.

Na podstawie powyższej analizy będzie potrzeba np.:

- Podniesienia umiejętności oraz uzyskania kwalifikacji zawodowych przez uczniów;
- Doskonalenia umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu;
- Tworzenia w szkole warunków odzwierciedlających naturalne warunki właściwe dla nauczanego zawodu;
- Rozwoju współpracy szkoły z otoczeniem społeczno - gospodarczym

III.1. Preferencje, wybory i postawy uczniów i nauczycieli w kontekście jakości zasobów szkoły

Szkoła przeprowadziła samoocenę przy wykorzystaniu ankiet, aby móc określić potrzeby wsparcia w zakresie cyfryzacji. W raporcie dla szkoły zostały zebrane i porównane opinie członków kadry kierowniczej szkoły, nauczycieli oraz uczniów. gdzie szkoła znajduje się obecnie w odniesieniu do strategii i praktyki wykorzystywania technologii cyfrowych do nauczania i uczenia się zdiagnozowano.

Badanie dotyczące obszaru infrastruktury (sprzętu, oprogramowania komputerowego, łącza internetowego) pokazało, iż istnieją duże braki w tym zakresie i żaden z aspektów nie osiągnął 4 punktów w 5-punktowej skali.

Na podstawie zebranych danych zdiagnozowano potrzebę doposażenia pracowni:

Programowania w poniżej wskazany sprzęt.

- Laptopy z oprogramowaniem – 10 szt.
- Drukarkę 3D – 2 szt.
- Wizualizer – 2 szt.
- Projektor – 3 szt.

IV. Wnioski i rekomendacje wynikające z ujawnionych preferencji uczniów i nauczycieli szkoły w kontekście lokalnego rynku pracy reprezentowanego przez ankietowanych pracodawców

Szkoła nieustannie modernizuje ofertę kierunków kształcenia na podstawie potrzeb regionalnego i lokalnego rynku pracy. Dane pobierane są z Wojewódzkiego i Powiatowego Urzędu Pracy, danych statystycznych dotyczących zawodów nadwyżkowych i deficytowych na rynku pracy.

Ograniczeniem przy modernizacji oferty kształcenia jest wyposażenie bazy dydaktycznej do kształcenia praktycznego w zawodach:

- technik logistyk – wyposażenie pracowni w laptopy – 10szt.
- technik pojazdów samochodowych – wyposażenie pracowni w 3szt projektorów i 2 szt. wizualizerów,
- technik mechanik - wyposażenie pracowni w drukarki 3D – 2szt,
- murarz tynkarz – wyposażenie pracowni w sprzęt komputerowy,
- mechanik pojazdów samochodowych - wyposażenie pracowni w sprzęt komputerowy.

Oferta kształcenia szkoły i jej ciągła modernizacja pod kątem potrzeb rynku pracy wpływa na dobre przygotowanie uczniów do podjęcia pracy.

Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że kierunki kształcenia dostosowane są do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy. Specyfiką powiatu grójeckiego jest to, że gospodarka oparta jest na sadownictwie, przetwórstwie i transporcie. Istnieje więc zapotrzebowanie na kształcenie uczniów w zawodzie technik ogrodnik. Zawód technik logistyk, technik pojazdów samochodowych, technik mechanik, murarz tynkarz, mechanik pojazdów samochodowych, mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych, fryzjer, sprzedawca i kucharz są odpowiedzią na zapotrzebowanie rynku pracy.

Z analizy Barometru zawodów wynika że, ww. kierunki kształcenia w zawodach są w równowadze popytu i podaży w powiecie grójeckim. Zgodnie z danymi GUS na koniec lipca 2023 r. wskaźnik stopy bezrobocia wynosił:

- dla Warszawy – 1,3%,
- dla województwa mazowieckiego – 4,0%
- w Polsce 5,0%

Zgodnie z Barometrem zawodów Warszawa i jej okolice charakteryzują się dużym zapotrzebowaniem na absolwentów w powyższych zawodach. Absolwenci znajdują zatrudnienie nie tylko na terenie powiatu Grójeckiego ale również w firmach zlokalizowanych w okolicach Warszawy lub Warszawie. W Warszawie świetnie rozwinięte są usługi i handel, rośnie sektor BPO/SSC, pojawiają się liczne innowacyjne startupy. W okolicach tych powstaje bardzo dużo firm a miasto Lipsko w ostatnich latach intensywnie rozwijają się. Nowe budownictwo wielorodzinne przyciąga młodych ludzi, jak również dogodny dojazd do Warszawy. Warszawa – jako stolica Polski – jest najbardziej rozwiniętym i największym ośrodkiem gospodarczym kraju. To miasto nowoczesne, kojarzące się z dużym i bardzo elastycznym rynkiem pracy, otwartym dla pracowników z Polski i zagranicy. Bliskie sąsiedztwo Warszawy powoduje, że miasta te stają się „miastami sypialniami” dla osób pracujących w Warszawie.

Rekomendacje:

Uczniowie są zainteresowani dodatkowymi i efektywnymi zajęciami z doradcą zawodowym, które pozwolą im przygotować się do samodzielnego działania, podejmowania decyzji dotyczących własnego rozwoju i życia. Rozumieją że im wcześniej nauczą się świadomego planowania swojego życia tym rezultaty działań będą lepsze a ich wybory bardziej dostosowane do wymagań rynku pracy.

Zajęciami z nowoczesnego doradztwa zawodowego zainteresowani są również nauczyciele/wychowawcy klas.

Uczniowie są zainteresowani ponadto rozwijaniem i doskonaleniem umiejętności z zakresu:

- montowanie stolarki budowlanej,
- programowania i obsługiwanania procesu druku 3d,
- zarządzania relacjami z klientem w wykorzystaniu CRM.

V. Zakończenie

Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że kierunki kształcenia dostosowane są do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy. Kształcenie w zawodach: technik logistyk, technik pojazdów samochodowych, technik mechanik, murarz tynkarz, mechanik pojazdów samochodowych, mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych, fryzjer, sprzedawca i kucharz są odpowiedzią na zapotrzebowanie rynku pracy. W tych zawodach wg danych Powiatowego Urzędu Pracy nie odnotowano osób zarejestrowanych jako bezrobotnych.

W przygotowaniu uczniów do funkcjonowania na rynku pracy należy mieć na uwadze, to że przed przyszłymi pracownikami będą stawiane wymagania dotyczące elastyczności zawodowej oraz elastyczności edukacyjnej w celu nabywania nowych kwalifikacji.

W związku z tym duże wymagania stawiane są przed nauczycielami.

Kadra pedagogiczna zatrudniona w Zespole Szkół Technicznych w Siennie posiada wyższe wykształcenie i kwalifikacje do nauczanych przedmiotów. Wskazane jest systematyczne doskonalenie i uzupełnianie oraz aktualizacja wiedzy z nauczanych przedmiotów, a także doskonalenie w zakresie umiejętności wykorzystania technologii informacyjnej na prowadzonych

lekcjach, jak również umiejętności we wprowadzaniu innowacji pedagogicznych. Głównym problemem w kształtowaniu umiejętności zawodowych u uczniów jaki wskazują nauczyciele jest brak pomocy dydaktycznych do przedmiotów zawodowych i pracowni symulacyjnych odzwierciedlających rzeczywiste warunki pracy wyposażonych w nowoczesny sprzęt multimedialny i informatyczny.

Biorąc pod uwagę oczekiwania pracodawców wobec pracowników dotyczących funkcjonowania na rynku pracy w zakresie kompetencji zawodowych należy:

- doposażyć pracownie w nowoczesne pomoce dydaktyczne w zawodach w których kształci szkoła,
- zorganizować zajęcia dla uczniów w postaci staży u pracodawców,
- zorganizować zajęcia dodatkowe dla uczniów w postaci certyfikowanych kursów nadających uprawnienia w zawodzie, wykraczających poza podstawę programową.

Biorąc pod uwagę oczekiwania pracodawców wobec pracowników dotyczących funkcjonowania na rynku pracy w zakresie kompetencji miękkich należy:

- zorganizować zajęcia ze specjalistami z zakresu nowoczesnego doradztwa zawodowego, ćwiczenia odporności na stres, kształtowania kreatywności i innowacyjności oraz umiejętności zarządzania czasem.

Po przeprowadzeniu diagnozy doskonalenia zawodowego w kontekście potrzeb i uwarunkowań lokalnych i regionalnych oświaty i rynku pracy, głównymi celami jakie stawia sobie Zespół Szkół Technicznych w Siennie jest :

- kształtowanie kompetencji kluczowych koniecznych do osobistej samorealizacji, bycia aktywnym obywatelem i uzyskania szans na zatrudnienie w społeczeństwie wiedzy;
- zapewnienie młodym ludziom kształcenia kompetencji zawodowych w stopniu przygotowującym ich do dorosłego życia i stanowiącym podstawę dla dalszej nauki i życia zawodowego, oraz możliwości rozwijania ich.

W związku z postępującą globalizacją każdy uczeń naszej szkoły będzie potrzebował szerokiego wachlarza kompetencji kluczowych oraz umiejętności zawodowych, by łatwo przystosować się do szybko zmieniającego się świata.

Załączniki:

1. Ankieta – diagnoza potrzeb szkoły